

SITS 2021

Assisterande teknik vid språk-, läs- och skrivsvårigheter

- Erica Eklöf, specialpedagog och kvalitetsstödjare
- Johanna Kristensson, logoped och språk-, läs- och skrivutvecklare

Halmstads kommun

Assisterande teknik

Det finns en mängd olika lärverktyg som kan underlätta vid språk-, läs- och skrivsvårigheter

T.ex. talsyntes, rättstavningsprogram, anteckningsfunktioner, ljud- och talböcker, diktering, kognitivt stöd mm

Dessa ska ses som **vilka verktyg som helst** bland alla andra

Många verktyg finns tillgängliga till datorer, mobiltelefoner, lärplattor och webb.

Olika syften med assisterande teknik

Kompenserande

Förebyggande

Tidiga insatser

Språkutvecklande i alla åldrar

När och hur introduceras assisterande teknik

Redan i det främjande och förebyggande arbetet eller först när eleverna stöter på svårigheter?

Vilka strategier finns?

Träna eller kompensera

Det finns inget motsatsförhållande mellan träning och kompensation.

”Om barn med språk-, läs- och skrivsvårigheter får öva kopplingen mellan språkljud (fonem) och bokstäver (grafem) på ett strukturerat sätt, förbättras deras läsförmåga, stavning, läsförståelse, läshastighet och förmåga att uppmärksamma språkets ljudmässiga uppbyggnad (fonologisk medvetenhet).” (SBU-rapporten 2014)

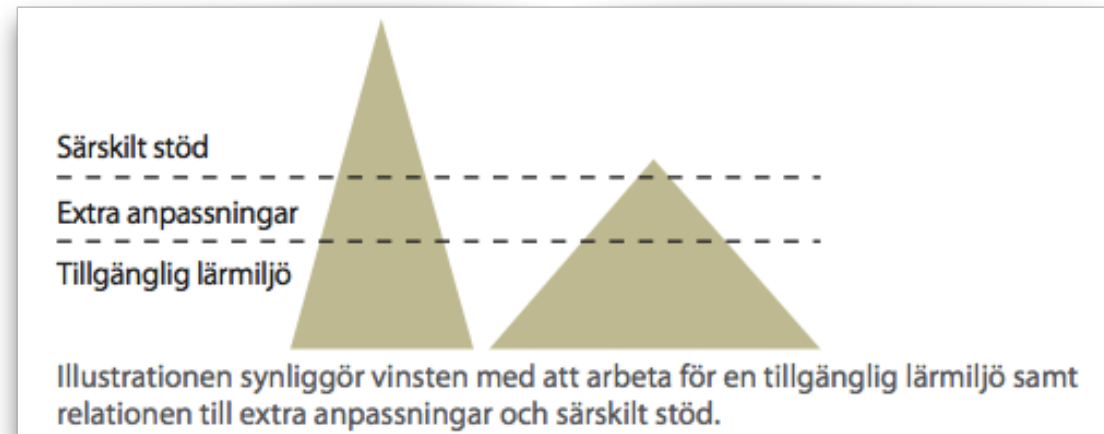
SAMTIDIGT

måste språket, ordförrådet och läsförståelsen fortsätta byggas under tiden genom att eleverna får rika möjligheter att läsa, samtala om texter, reflektera, skriva, analysera mm. Här kan kompensation behövas parallellt.

Utgångspunkt

- ALLA elever ska ha samma möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen.
- Utbildningen ska vara likvärdig och tillgänglig och alla elever ska kunna vara delaktiga.
- Alla elever behöver kunna få utveckla sin självständighet.

Några framgångsfaktorer

Skolnivå:

- Tydlig vision från skolledning- och en prioriterad sådan
- En god IT-infrastruktur
- Ett förhållningsätt som signalerar acceptans för assisterande teknik och att det inte innebär fusk
- Skolan har god dela-kultur och en plan för hur kunskapsdelning ska ske
- Tillgång till en skoldatateksfunktion

Fler framgångsfaktorer

Lärar-/elevnivå

- Alla elever har tillgång till assisterande teknik
- Samtliga elever får utbildning
- Elevpiloter kan utbildas
- Olika verktyg till olika elever beroende på olika behov
- All personal utbildas
- Ta till vara på möjligheterna för alla elever, snarare än att endast se verktygen som hjälpmedel för dem med svårigheter

Appar och lärplatta

- Ljudning
- Talsyntes
- Rättstavning
- Diktering
- Anteckningar
- Röstmeddelanden
- Påminnelser
- Almanacka
- OCR
- Skanner
- Daisyspelare

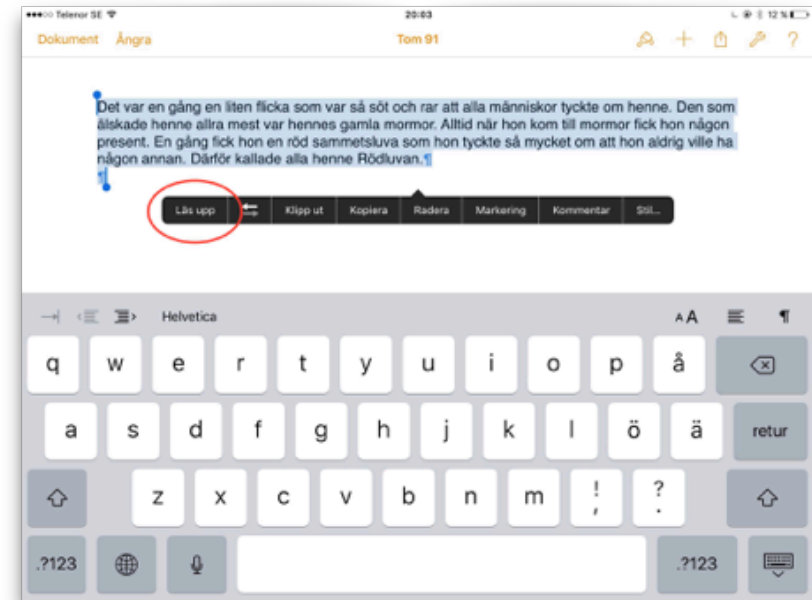
Tillägg till Chrome, Google dokument & Office 365

- På en Chromebook arbetar man i det s.k. molnet, vilket kräver en wifi-uppkoppling.
- Tillägg (program) finns till både webbläsarna Chrome och Edge, Google Dokument och Word för Microsoft 365).
- På en vanlig dator kan program installeras lokalt alternativt kan man använda online-verktyg i webbläsaren.

Talsyntes

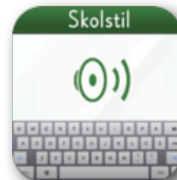
- Ger ytterligare en dimension att lyssna igenom sin text än att bara läsa igenom den. Du hör fel du skrivit tydligare.
- Vid läs- och skrivsvårigheter
- Ger direkt återkoppling vid skrivning
- Förenklar ”sök-läsning”
- Utmärkt vid andraspråksinlärning
- Finns på många olika modersmål

Appar med bokstavsljudning och skriveko

Claro Speak - Talsyntesapp med uppläsningstöd efter ljud, ord och mening. Foto-till-text-funktion. Många språk. Kostar 40 kr.

Skolstil (finns i tre varianter) - Bokstavsljudning och uppläsningstöd med hjälp av Googles talsyntes eller högkvalitativ. Kostar mellan 30 och 75 kr.

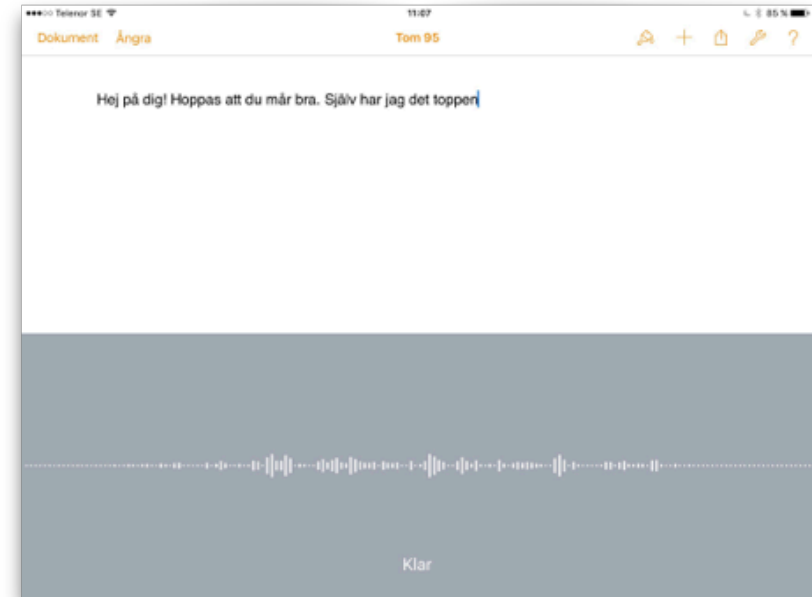
Intowords

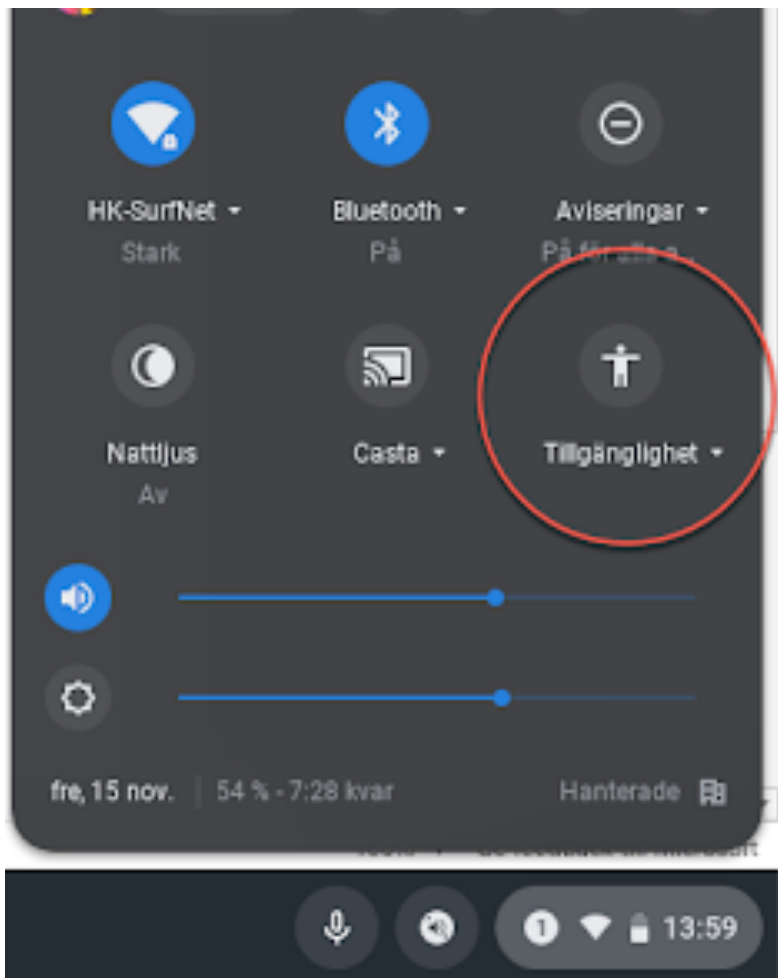

Oribi Writer

Diktering på många språk

- Om du har svårt att få ner tanke till papper eller skärm (hel text)
- Vid stavningssvårigheter (enstaka ord)
- För att snabba upp skrivningen
- Finns på många språk - bra vid andraspråksinlärning
- Finns inbyggt i iOS, MacOS, MS Word, Chomebook och Google Dokument. Gratis webbtjänst **dictation.io**.

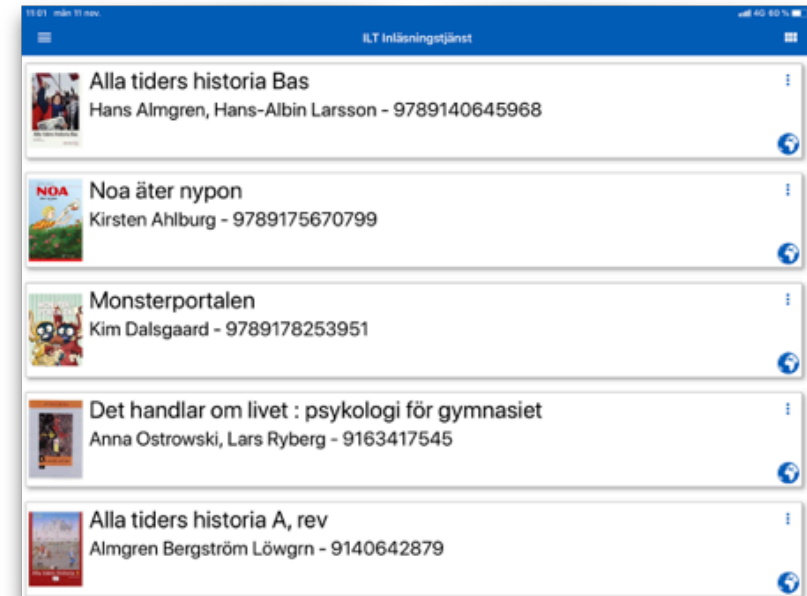

Tillgänglighetsverktyg för Chromebook

Aktivera bl.a diktering och
textuppläsning

Inlästa böcker och läromedel

- **MTM:s** Legimuskatalog ger alla elever med någon läsnedsättning tillgång till skönlitterära talböcker (samt högskolelitteratur).
- **Inläsningsstjänst** ger ALLA elever tillgång till inlästa läromedel via abonnemang.
- Informera elever och vårdnadshavare om både Legimus och ILT.
- Värdera inte att läsa med öronen som sämre än att läsa med ögonen!

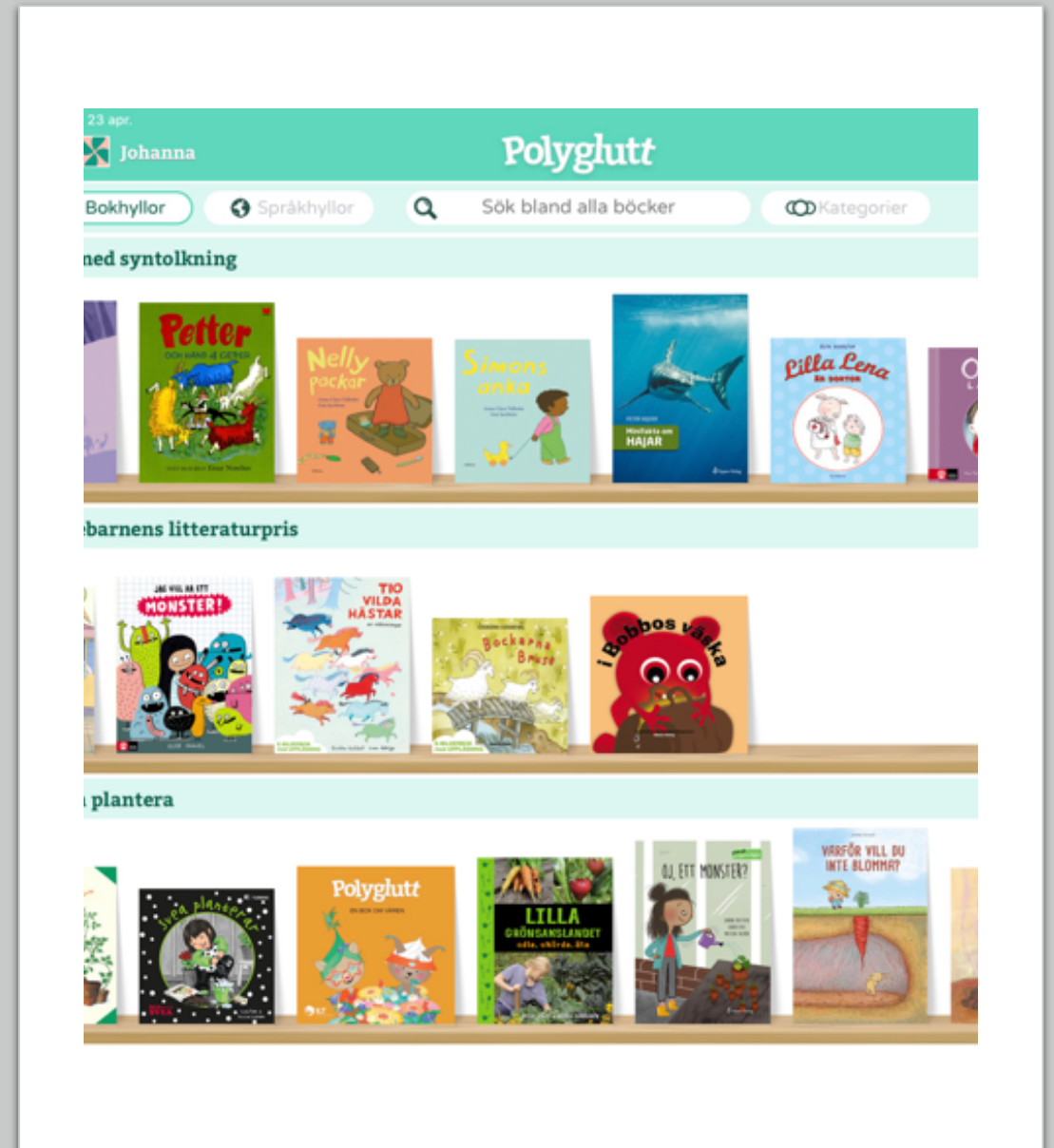
Film på olika modersmål

- Studi.se
- ILT Inläsningstjänst - Begreppa

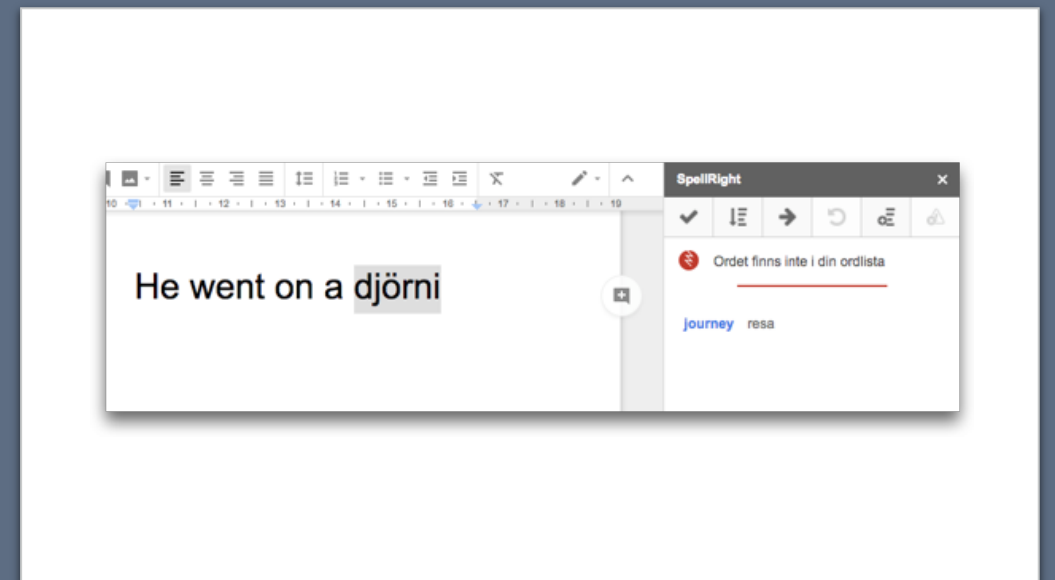
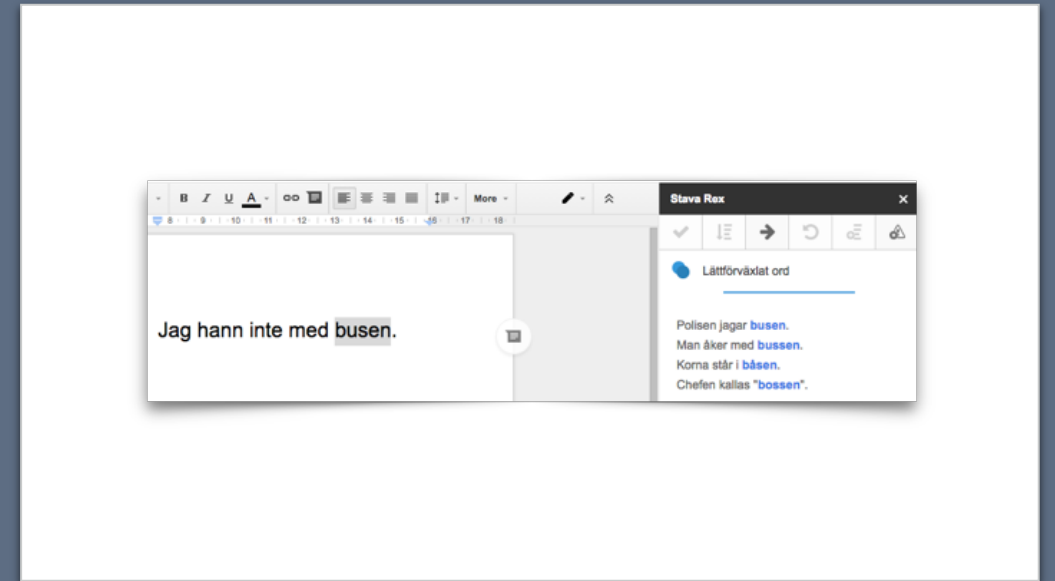
Digitala litteratur- resurser för förskolan och skolan

- Polyglutt och Polyino skola (ILT) innehåller flera tusen bilderböcker och kapitelböcker på över 50 olika språk.

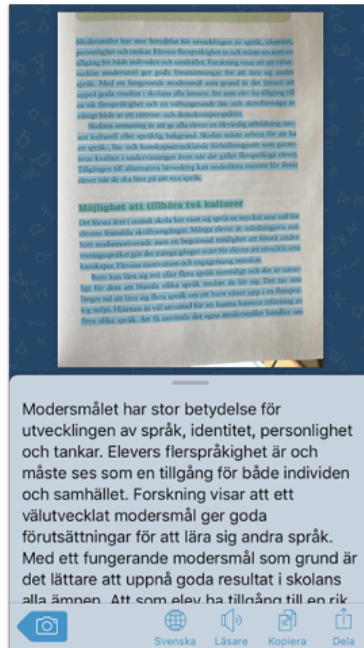
Avancerad rättstavning

- **Stava Rex** och **SpellRight** tar hänsyn till grava stavfel och lättförväxlade ord. Fungerar för PC, Mac och Word för Microsoft 365 (även på en iPad).
- I Google Dokument går det att få rättningsförslagen översatta till Google Translates ca 90 språk.
- Appen Oribi Writer Edu innehåller samma rättningsprestanda som programmen.

OCR för uppläsning av text i bild

Finns även inbyggt i Google Drive (gratis).
Vissa Chrome-tillägg innehåller OCR.

Claro Scanpen
119 kr

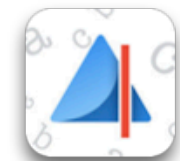
tor.talk
29 kr/mån

Google Översätt
Gratis

Office Lens
Gratis (med konto)

Prizmo GO
Gratis

Läs/skannerpennor

- **ExamReader** - läspenna med talsyntes på flera olika språk
- **C-Pen Connect** - läspenna som skannar in till en app med talsyntes

Smarta anteckningar

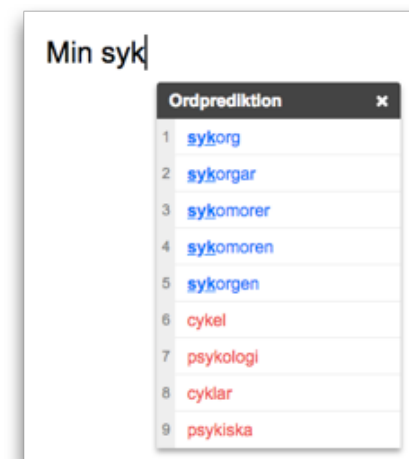
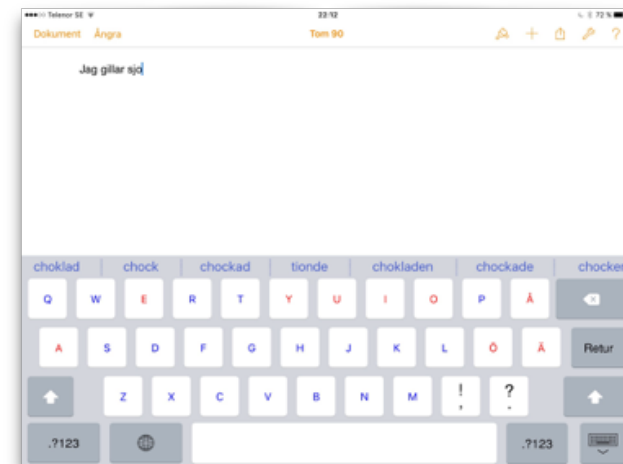
Notability – Spela in samtidigt som du antecknar. Navigera enkelt i din föreläsning genom att klicka på ordet eftersom text och är synkade. Kostar 109 kr. Både skriva- och ritaläge.

AudioNote – Samma funktion som ovan. Dessutom en tidsangivelse under tiden när du skriver. Kostar 159 kr.

Ordprediktion fel felstavningskompensation

- Ger ordförslag medan du skriver. Program är t.ex. Oribi Speak (Chrome), Saida (PC) IntoWords och App Writer, oKeyboard (iPhone) och Oribi Writer Edu (iPad)
- Snabbar upp skrivprocessen
- Några program tar hänsyn till felstavningar.

Inbyggda hjälpfunktioner

Påminnelser - lägg till en påminnelse för att komma ihåg enstaka händelser

Kalender - lägg in t.ex. ditt schema med notifikationer. "Lektionen börjar om 10 minuter"

Kameran - fotografera av tavlan. Fotografera föremål och situationer för att förtydliga.

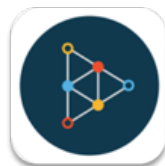
Visualisera uträkningar

Photomath - ta kort på ett tal som räknas ut. Följ stegen i uträkningen. Gratis.

Myscript calculator - miniräknare som gör om din handskrivna text till datortext. Gratis.

Educreations - Spela in, rita och titta/lyssna igen. Gratis.

Boktips

